Niyet iksiri

Bediüzzaman Hazretleri kırk senelik ömründe, otuz senelik tahsilinde dört kelime ve dört kelâm öğrendiğini söyleyerek bu kelimelerden maksadın ‘mana-yı harfî, mana-yı ismî, niyet ve nazar’ olduğunu ifade etmiştir. Niyet meselesini ele alırken vurguladığı hakikatler ise, zihinlerimizde büyük ufuklar açmaktadır.

Üstad Bediüzzaman, Mesnevî-i Nuriye’de yer alan Katre Risalesi’nde niyeti bir iksir ve mayeye benzeterek, niyet ile ölü hâletlerin dahi hayatlı birer ibadete dönüşebileceğinden bahseder. Zira niyetin öyle bir özelliği vardır ki, günahları sevaba, sevapları günaha çevirebilmektedir. Bu mahiyetiyle niyet adeta ruha benzemektedir. Bu ruhun ruhu ise ihlâs hakikatidir.

Bununla birlikte Sözler Risalesinde Cenâb-ı Hakk’ın hadsiz nimetlerine karşı; nihayetsiz acz ve fakr sahibi olan insanın sınırlı ve cüz’î şükrüyle nasıl mukabele edebileceğine dair sorulan soruya Bediüzzaman Hazretleri “küllî bir niyet ve hadsiz bir itikad ile” cevabını verir.

Ve küllî niyetin, hadsiz itikadın büyük bir şükür hükmüne geçtiğini şu temsil ile beyan eder:

“Meselâ: Nasılki bir adam beş kuruş kıymetinde bir hediye ile, bir padişahın huzuruna girer ve görür ki, her biri milyonlara değer hediyeler, makbul adamlardan gelmiş, orada dizilmiş. Onun kalbine gelir: ‘Benim hediyem hiçtir, ne yapayım?’

Birden der: ‘Ey seyyidim! Bütün şu kıymetdar hediyeleri kendi namıma sana takdim ediyorum. Çünki sen onlara lâyıksın. Eğer benim iktidarım olsaydı, bunların bir mislini sana hediye ederdim.’ İşte hiç ihtiyacı olmayan ve raiyetinin derece-i sadâkat ve hürmetlerine alâmet olarak hediyelerini kabul eden o padişah, o bîçarenin o büyük ve küllî niyetini ve arzusunu ve o güzel ve yüksek itikad liyakatını, en büyük bir hediye gibi kabul eder.”

Biz de bu misaldeki gibi namazımızda “Ettahiyyatülillah” diyerek kâinattaki bütün varlıkların Rabbimize sunduğu ubudiyetlerinin umumunu halife-i rûy-i zemin sıfatıyla İlâhımıza takdim ediyoruz. Eğer elden gelse onlar kadar tesbih, tazim, hamd ve sena sunmak niyetinde ve ‘Cenâb-ı Erhamürrâhimîn’e ne kadar şükretsek azdır’ itikadında bulunarak geniş bir şükür elde edilebiliyoruz. (Sözler)

Ayrıca Bediüzzaman Hazretleri “Az bir ömürde Cennet, bütün lezâiz ve mehâsiniyle kazanılır. Ve niyetle insan daimî bir

şâkir olur, şükür sevabını kazanır” der. (Mesnevî-i Nuriye) Bu hakikatlerden de yola çıkarak anlıyoruz ki; niyet iksiriyle ömrümüzün tamamı ibadetleşebilmektedir.

Binaenaleyh Peygamber Efendimiz (asm) bir hadis-i şerifinde niyetin ehemmiyetiyle ilgili şöyle buyurur: “Mü’minin niyeti, amelinden hayırlıdır.”

Evet amellerimiz niyetlerimize göre bina edilir. Yani “Bir Müslümanın niyeti selimse ameli de selim olur, ameli selim olanın akıbeti de selim olur. Ameller niyetlere göre değerlendirilir. Meselâ bir insan, bir iyilik yapmaya niyet etse de onu yapmasa bile yine bir sevap alır. Eğer onu yaparsa, durumuna ve ihlâsına göre bazen on, bazen yüz, bazen de daha fazla sevap kazanabilir. Hâlbuki kötülükler, niyette kalsa günah yazılmaz, yapıldığı zaman da sadece bir günah yazılır.”1

Buna ek olarak; Mesnevî-i Nuriye’de bütün hayrat ve hasenatın hayatının niyet ile olduğunu belirten Bediüzzaman Hazretleri, ahirzaman insanına sosyal hayatta her dakikada yüz günah hücum ettiğini, ancak bu günahlardan kaçınmaya niyet ederek takva dairesinde kalmakla bile yüz salih amel işlemiş gibi sevaba mazhar olunabileceğini ifade eder. (Kastamonu Lâhikası)

Esasen insandaki “nefs-i emmâre hasenata tarafdar değildir, ancak hasenatı rahmet-i İlâhiye ister ve kudret-i Rabbaniye icad eder. [“Sana gelen iyilik Allah’tandır. Başına gelen kötülük ise nefsindendir. (Nisa Sûresi,79)] Yalnız insan, iman ile, arzu ve niyet ile (o hasenata) sahib” olabilmektedir. (Lemalar) Bu durumda ‘niyetteki en âlî ve safî bir mertebe-i kemal olan sırr-ı ihlâsı’ kaçırmamaya özen göstermek gerekir; çünkü ubudiyet rıza-i İlâhiye bakar. Evet ibadetlerdeki niyette; emr-i İlâhî ve rıza-i İlâhî gözetilmelidir. Eğer ibadetlerde dünyevî maksatlar niyet edilmiş olsa yalnız dünyevî hikmetler için yapılmış olsa o namaz ve o ibadetler makbul olmamaktadır. (Emirdağ Lâhikası)

Niyetin amel üzerindeki önemini vurgulamak adına bir örnek vermek gerekirse rivayet edilen bir hadiseyi aktarabiliriz. Rivayete göre Sahâbîlerden biri, Ümmü Kays adlı bir hanımla evlenmek istemektedir. Fakat Ümmü Kays Medine’ye hicret etmeyi istediğinden, bu kişiye, niyetinde ciddî ise Medine’ye hicret etmesini ve orada evlenmeyi teklif eder. Bunun üzerine o kişi Ümmü Kays’la evlenmek arzusuyla Medine’ye acilen hicret etmek durumunda kalır. Bu durumu bilen Sahâbîler, “Ümmü Kays’ın muhâciri” anlamında o kişiye “Muhâciru Ümmü Kays” demişlerdir.2 İşte o zaman Peygamber Efendimiz (asm) “Ameller niyete göredir. Herkesin niyeti ne ise eline geçecek de ancak odur” buyurarak, herkesin niyetine göre sevap kazanacağını vurgulamışlardır.

Bununla beraber amellerimizin niyete göre şekilleneceğini, hatta bazen o amelin niyete göre ibadet hükmüne geçebileceğini de Kastamonu Lâhikası’nda yer alan izahlardan idrak etmekteyiz. İlgili kısımda, ibadet niyetiyle Risale-i Nur’u okumanın ve dinlemenin ibadet hükmüne geçtiği vurgulanmaktadır. Çünkü Risale-i Nur’da “hem küllî bir zikir, hem geniş bir fikir, hem kesretli bir tehlil, hem kuvvetli bir iman dersi, hem gafletsiz bir huzur, hem kudsî bir hikmet, hem yüksek, bir tefekkür ibadetinin nuru” olduğu görülmektedir. Binaenaleyh hadis-i şeriflerden öğrendiğimize göre bir saatlik tefekkür ibadeti, bir senelik nafile ibadet sevabı barındırmaktadır. Şu halde ibadet niyetiyle Risale-i Nur’u okumak ve dinlemek bir ibadet neticesi vermekle büyük ecirler kazanmaya medar olmaktadır.

Netice-i kelâm olarak diyebiliriz ki; halis niyet, sırlı bir anahtar gibi saadet kapılarının açılmasına vesile olmaktadır. Zira kimin niyeti Allah rızası ise az bir amelle bile büyük mükâfatlara, lütuflara mazhar olabilir.

“Bütün işler, ancak ve ancak niyetlere göre kıymet kazanır.” (Hadis-i Şerif)

Niyet, lügatte “kasd” ve “kalbin bir şeye yönelmesi” şeklinde açıklanmıştır. Fıkhî açılımı ise, yapılan bir vazife ile Hakka tâatte bulunmayı ve O’na mânen yaklaşmayı kasdetmek demektir.
Ayrıca niyetin ibadetlerin ruhunu oluşturduğunu, amellerin kimyasında mahiyetine göre değişimler oluşturarak bir maya gibi vazife gördüğünü Risale-i Nur’da geçen ifadelerden anlayabilmekteyiz.

Buna ek olarak; niyetin, eşyanın manevî kimyasını değiştiren bir tesire de sahip olduğunu belirtmekte fayda var. Bu yönüyle niyet, nazar ve düşüncelerin kâinattaki varlıklarla irtibata geçen iletken bir özelliği taşımakta olduğunu ifade edebiliriz. Ve yine başımıza gelen olaylarda da niyetlerin tesirleri söz konusudur. Çünkü insan kâinatın misal-i musağğarı olması yönüyle âlemin nümunelerini ihata ve temsil eder. Meselâ semavat âlemi ve gezegenler meleklerin makamları

olmakla beraber, insan bedenindeki enerji merkezleriyle ve lâtifelerimizle bir alâkadarlığı söz konusudur. (Bu lâtifeler; akıl, kalb, ruh, sır, hafî, ahfâ gibi…) Bedendeki bu enerji merkezleri, bilinç katmanları ve nefis mertebeleri arasında büyük bağlantı olduğu gibi âlemin tabakalarıyla da insan arasında girift bir bağ bulunmaktadır.

İnsanda temel düzeyde 7, toplamda 360 adet enerji noktasının tamamı kendi frekansına göre düşünce ve irade merkezi durumundadır. Ve bu merkezler; arz ve semavat âlemleriyle irtibat halinde olduğundan birbiri üzerinde tesirleri vardır. Nitekim Bediüzzaman Hazretleri, Rabbimizin bu büyük âlemin bir nevî programını beşerin kalbine yerleştirdiğini ve kâinatla alâkalı olayların öz bir fihristesini insanın hafızasına dercettiğini beyan etmiştir. (Nurun İlk Kapısı) Bununla beraber Lem'alar Risalesinde insanın kâinattaki bütün âlemlerin temsilcisi olmasıyla ilgili izah edilen kısımlarda Lehv-i Mahfuz'un bir timsalinin insandaki hafıza olduğu, kâinattaki misal âleminin bir nümunesinin insandaki hayal melekesi olduğu ve ruhlar âleminin bir misalinin insanın ruhu olduğu belirtilmiştir. Bunun gibi insandaki her bir cihaz; bir başka âlemi temsil etmektedir. Şu halde kalpten doğan manalarla meydana gelen niyetlerin de bütün âlemlerle ilişkisi bulunduğunu kabul edebiliriz.

Bilim dünyası bugün temel öğenin bilinç olduğunu vurgulayarak maddenin bilince bağlı bir şekilde etkileşimde bulunduğunu söylemektedir. Bilincimizdeki (lâtifelerdeki) değişimlerin maddeye olan etkisini ortaya koyan bir takım çalışmalar bulunmaktadır. Günümüzde kalbin yaymış olduğu elektromanyetik alanın oluşturduğu akımla İyonosfer'de oluşan değişimleri anlayabilmek için bilimsel teknolojiler kullanılmaktadır. Şu anda kalpten (kalpten doğan manalarla oluşan niyetlerden) yayılan elektromanyetik etkilerin 'aura düzeyine' olan tesirleri tesbit edilebildiği gibi İyonosferin de kollektif bilinçten etkilendiği ortaya konulmaktadır. (Aktaş, Kürelerin Müziği, Selis Yayınları, 2015)

Aynı zamanda niyetler, inançlarımızdan doğan mana âlemlerimizin meyvesidir. Yani niyet ve inanç arasında güçlü bir uzantı vardır. Zira inançlarımızı amellere dökmeden önce niyet ile adım atarız gayemize.

Niyet ve inancın arasındaki bu kuvvetli intisabı zikrettikten sonra Mahatma Gandi'nin şu deyimini hatırlıyoruz: "İnançlarınıza dikkat edin, düşünceleriniz olurlar. Düşüncelerinize dikkat edin, sözleriniz olurlar. Sözlerinize dikkat edin, eylemleriniz olurlar. Eylemlerinize dikkat edin, alışkanlıklarınız olurlar. Alışkanlıklarınıza dikkat edin, değerleriniz olurlar. Değerlerinize dikkat edin, kaderiniz olurlar."

Elhâsıl; bu zincirleme ilişkiden anlıyoruz ki, hem sosyolojik anlamda ortaya konan teoriler, hem de bilimsel alanda yapılan bir takım araştırmalar niyetin eşya üzerindeki tesirini bir kez daha gözler önüne sermektedir.

Şeyma TÜRKAN 23 Aralık 2015, Çarşamba

Dipnotlar:
1- http://www.mersinmuftulugu. gov.tr/niyet.html
2- http://www.enfal.de/hadisler/niyyet.htm